

Datum: 25.07.2026

Medij: Kurir

Rubrika: Društvo

Autori: EUpravo zato

Teme: Evropska komisija

Napomena:

Površina: 754

Naslov: Brza moda

Strana: 9

Brza moda

**ODEĆA VIŠE
NE SME DA
SE BACA,
MORA DA SE
PREPRODA
ILI DONIRA**

Prema novim pravilima o eko-dizajnu, velike modne kompanije u EU dužne su da ne uništavaju odeću i obuću, ali to nosi sa sobom velike izazove

EUpravo zato

Velikim kompanijama u Evropskoj uniji (EU) više neće biti dozvoljeno da uništavaju neprodatu odeću i obuću, već će morati da je preprodaju ili doniraju, stoji u novim pravilima o eko-dizajnu. Izuzeci postoje u slučajevima kad je roba opasna, oštećena ili kontaminirana ili se ne može ponovo upotrebiti. Odevni predmeti koji su predviđeni za donacije društvenim organizacijama sa sedištem u Evropskoj uniji, a nisu prihvaćeni u određenom roku, takođe mogu biti uništeni. Inače, propisi EU o eko-dizajnu stupili su na snagu još u julu 2024. godine.

Korist za potrošače

Nemački savez trgovaca na malo (HDE) ocenio je da bi nova zabrana mogla da donese korist potrošačima, jer bi povećala

dostupnost proizvoda po sniženim cenama u autletima, tokom sezonskih rasprodaja, kao i u prodavnicama polovne robe, prenosi agencija dpe. Prema rečima izvršnog direktora HDE Stefana Genta, propisi bi mogli da imaju i pozitivan uticaj na životnu sredinu, budući da bi se manje odeće uništavalo, dok bi se veći deo neprodatih proizvoda preusmeravao na dalju prodaju ili donacije. Ipak, upozorio je

da će trgovci morati da se suoče s brojnim praktičnim izazovima.

Rekao je da nije svu neprodatu robu moguće jednostavno ponovo plasirati na tržište ili donirati. Kao glavne prepreke, naveo je oštećenja, visoke logističke troškove, slabu potražnju i nisku tržišnu vrednost pojedinih proizvoda. Takođe je upozorio da će trgovci na malo zbog novih pravila imati dodatne troškove skladi-

štenja, sortiranja, obnove i ponovnog plasmana robe, kao i brojne birokratske obaveze. Dodao je da će se suočiti i s pravnim neizvesnostima, kao i praktičnim preprekama prilikom doniranja i prodaje polovne robe.

Nova opterećenja

S druge strane, Nemačko udruženje proizvođača modne odeće pozdravilo je novu regulativu. Upravni direktor udruženja Tomas

Lange ocenio je da je odeća vredan proizvod čije uništavanje treba izbegavati i istakao da zabrana predstavlja važan signal za odgovornije upravljanje resursima. Lange je naveo da će nova pravila imati ograničen uticaj na većinu evropskih proizvođača odeće, budući da se neprodata roba u praksi uglavnom i ne uništava. Kao najveći izazov izdvojio je velike količine jeftinih proizvoda ultra-brze mode koje potrošači naručuju direktno od dobavljača van Evrope. On je istovremeno pozvao da se i od tih kompanija zahteva da, poput evropskih proizvođača, snose deo troškova sakupljanja, sortiranja i reciklaže iskorišćenog tekstila.

Konfederacija nemačke tekstilne i modne industrije kritikovala je novu regulativu, uz ocenu da nije uskladen sa realnim stanjem u industriji, da domaćim proizvođačima nameće dodatna birokratska opterećenja i da ne rešava suštinske probleme koje donosi brza moda. Stručnjak te konfederacije Jonas Štrake poručio je da

Stefan Gent:
Propisi bi mogli da imaju i pozitivan uticaj na životnu sredinu

su za veću održivost neophodni efikasniji sistemi za sakupljanje, sortiranje i reciklažu tekstila.

Dosledna primena

U suprotnom, smatra on, zabrana uništavanja ostaće samo formalna mera bez znatnijeg efekta i neće dati stvarni doprinos razvoju cirkularne ekonomije. Organizacije za zaštitu životne sredine izrazile su sličnu zabrinutost. Moric Jeger-Roško iz Grinpisa opisao je zabranu kao dobru u principu, ali je rekao da sadrži određene mane.

- Kompanije mogu lako da zaobiđu pravila, na primer pogrešnim deklarisanjem proizvoda. Bez dosledne primene, ništa se neće promeniti u praksi - rekao je on ukazujući da je osnovni problem - brza moda, ostao netaknut zakonom.

ZABRINJAVAJUĆI TRENDOVI

Svake godine može da se napuni 200 olimpijskih stadiona

● Prema podacima Evropske komisije, između četiri i devet odsto neprodatog tekstila u Evropi uništava se svake godine, a da nikad nije nošen, pri čemu se generiše oko 5,6 miliona tona emisije ugljen-dioksida. U svetu je u 2024. godini bačeno dovoljno odeće da se napuni više od 200 olimpijskih stadiona, što pokazuje razmere krize s tekstilnim otpadom. Te godine je bačeno 120 miliona tona odeće, a iza toga stoje rast prihoda, trendovi i promena navika potrošača. Kao direktna posledica toga, svetska proizvodnja vlakana više je nego udvostručena od 2000. godine. Smatra se da prosečan građanin EU godišnje kupi 19 kilograma odeće, obuće i tekstila, što je povećanje u odnosu na 17 kilograma iz 2019. i dovoljno da se svake godine po osobi napuni veliki kofer.

